

УДК 159.9

Посвістак О. А.,

кандидат історичних наук,
доцент кафедри філософії і політології,
Хмельницький національний університет
E-mail: posvistak.olesia@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ СІМ'Ї В НАУКОВОМУ ДИСКУРСІ США ХХІ СТ.

Визначено основні напрями психологічних досліджень проблем сім'ї у ХХІ столітті на основі аналізу наукових періодичних видань в галузі психології сім'ї та вивчення проблематики активних дослідницьких проектів.

Ключові слова: психологія сім'ї, науковий дискурс, періодичні видання, дослідницький проект.

The basic directions of family problems psychological research in the XXI century are determined through the analysis of scientific periodicals in the field of family psychology. Studying the issues of the research projects placed on the Society for Couple and Family Psychology website identifies that directions as well.

Key words: family psychology, scientific discourse, periodicals, research project.

Постановка проблеми. У ХХІ столітті продовжується зміна форм сім'ї та переосмислюється її роль у соціумі. Дослідники (А. Карлсон, О. Антонов) стверджують, що вона втрачає ознаки соціального інституту, що, врешті, може призвести до зникнення сімейного способу життя взагалі. Однак аналіз ціннісних орієнтацій сучасної молоді показав, що в п'ятірці їхніх найбільш значущих цінностей є сім'я та діти. Це дозволяє дійти висновку, що принаймні в найближчі десятиліття зникнення сім'ї не передбачається. Однак безперечним залишається той факт, що сім'я змінює свою форму, розміри та структуру (про це вели мову ще представники структурного функціоналізму з початку ХХ ст.). Найбільш активно ці процеси протікають в Північній Америці та більшості західноєвропейських країн. Натомість сім'я в країнах Азії та Африки змінюється значно повільніше. Це пов'язано з тим, що класично культури Західної Європи та Північної Америки, де підкреслюється незалежність та відмінності особистості, є індивідуалістичними,

тоді як в Азії, Африці, частинах Східної Європи та Латинської Америки, де важливим є узгодження соціальних норм, індивіди є взаємозалежними, їх функціонування відбувається в руслі традицій колективізму. Індивідуалістичні суспільства надають важливого значення незалежності, самостійності, особистим досягненням перед груповими, тоді як колективістські цінують згуртованість, в тому числі сімейну, співпрацю і солідарність. Ці культурні відмінності приводять до того, що у людей різних культур склалися принципово різні конструкції власного «Я» та інших. Існування особистості в колективістському суспільстві пов'язане з відчуттям приналежності, залежністю, співпереживанням, взаємністю і орієнтована на малі групи. За таких умов взаємостосунки з іншими є первинними, а особиста автономія, простір та приватність розглядаються як вторинні. Це зумовлює повільний відхід від усталених соціальних норм, що в сімейній сфері приводить або до консервації існуючого інституту, або до його повільної трансформації.

Лібералізація в країнах більшої частини Європи та Північної Америки суспільної моралі, зменшення впливу релігії, спрощення процедури розірвання шлюбу, лояльне ставлення суспільства до розлучень, активний розвиток фемінізму, поширення постмодерністської філософії – все це підриває основи все ще традиційної нуклеарної сім'ї і приводить до поширення цілого спектру форм шлюбно-сімейних стосунків: свідомо самотність, незареєстроване співмешкання, свідомо бездітний шлюб, гомосексуальний шлюб, свінгерство, відкритий чи навіть груповий шлюб.

За таких умов актуалізується проблема психологічного вивчення різних аспектів сімейних стосунків і є підстави стверджувати, що станом на сьогодні фахівці докладають чимало зусиль у цьому напрямку. Аналіз джерел свідчить, що найбільш активно робота ведеться в США.

Виоремлення раніше не вивчених частин загальної проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій, на які спирається автор. Проблеми психології сім'ї перебувають у фокусі уваги багатьох дослідників, однак узагальнення найновішого матеріалу, напрацьованого за останні півтора десятиліття, ще не відбулося. Це залишається актуальним завданням, оскільки його вирішення дає фахівцям, які працюють з психологічною сферою сім'ї, певні орієнтири у величезному масиві інформації. Серед найновіших праць слід згадати дослідження професора Гамбурзького університету Астрід Вонненбергер [25], яка показує розвиток науки про сім'ю в США. Однак в полі її уваги перебуває увесь масив знань про сім'ю, вона не акцентується на власне психологічному дискурсі. Вагомим внеском у розв'язання проблеми є

також колективне дослідження, видане у 2016 році за редакцією Джона Тобурна та Томаса Секстона [17].

Метою нашого дослідження є визначення найбільш актуальної проблематики сучасного наукового дискурсу США в галузі психології сім'ї.

Виклад основного матеріалу дослідження. У XXI столітті найактивніше психологія сім'ї розвивається в Сполучених Штатах Америки. Тут продовжують своє активне функціонування консультативні, навчальні та науково-дослідні центри, інститути, які спеціалізуються на розробці проблем психології сім'ї. Проведене дослідження територіального розміщення цих інституцій свідчить про те, що вони утворені практично у всіх країнах Заходу, однак найбільша їх концентрація саме в США. Погодимось із Астрід Вонненбергер, яка пов'язує такий стан справ із найдовшою традицією дослідження проблем сім'ї [25]. Вона веде мову про найвищу якість та найбільшу кількість досліджень про сім'ю. Висловлене твердження підтверджує і той факт, що у 2012 році в країні акредитовано 457 навчальних програм в галузі і станом на кінець 2017 року вони все ще актуальні. Саме в США ще в кінці XX століття психологія сім'ї визнана самостійною спеціальністю: у 1990 році дипломи фахівцям у цій галузі почала видавати Американська Рада професійної психології [22, р. XIV], згодом, у 2002 році, з офіційним визнанням окремої спеціальності виступає Американська психологічна асоціація. Однак слід зауважити, що відбувається стирання кордонів та перенесення західних моделей практичної роботи із сім'єю практично в усі куточки світу та простежується процес їх адаптації до місцевого соціокультурного середовища. Розвиток інтернет-технологій сприяє швидкому обміну інформацією і робить доступними найновіші дослідження практично в будь-якій країні.

Щоб визначити найактуальнішу проблематику наукових досліджень в США, нами було проаналізовано журнали «Психологія пар і сім'ї: дослідження та практика», «Журнал психології сім'ї» та «Сімейний процес» – найбільш авторитетні видання в галузі. Так, журнал «Психологія пар і сім'ї: дослідження та практика» видається з 2011 року. З початку його існування до кінця 2017 року надруковано 130 статей. Їх аналіз дозволив виокремити такі основні напрями психологічних досліджень проблем сім'ї: різні аспекти подружніх стосунків (22 % публікацій); дитячо-батьківські стосунки (12 %), в тому числі в неповних сім'ях (2,5 %); сімейні взаємини та депресія (8,5 %); сім'я і ВІЛ (5,5 %); проблеми одностатевих сімей (4 %); проблеми сімей, члени яких перебувають в місцях позбавлення волі (6 %); сім'я і розлади харчування (переважно ожиріння) (2,5 %)

Більшість публікацій присвячена подружнім стосункам. Зокрема, в значній кількості праць досліджено проблеми конфліктів, подружньої

невірності та розлучень [8]; робота з післяпологовою депресією [4]; вивчається еволюція сімейних стосунків при народженні дітей тощо. Однією із тенденцій розвитку європейської та північноамериканської сім'ї в XXI ст. є поширення незареєстрованих шлюбних стосунків. Фахівці з університетів Денверу та штату Огайо роблять спроби порівняти різні аспекти функціонування сім'ї в обох випадках. На основі дослідження 173 пар вони вивчили формування «відчуття обов'язку», «особистої відданості» і довіри при народженні дитини серед шлюбних партнерів, які офіційно одружені і перебувають у незареєстрованих шлюбних стосунках і не знайшли жодних відмінностей [11]. Соціолого-психологічні дослідження, проведені в США, свідчать, що наслідком подружньої невірності можуть стати серйозні депресії у шлюбних партнерів та навіть самогубства. Ці факти змушують фахівців розробляти нові дієві підходи до сімейної терапії, шукати шляхи відновлення стосунків [20] та досліджувати чинники, які штовхають індивіда до вступу у позашлюбні стосунки. У результаті роботи колективу вчених було виявлено чинники, які суттєво збільшують ризик: це розбіжності в рівні освіти партнерів, ранній вік вступу у шлюб, а також незадоволеність доходом та соціальним статусом партнера [1].

Проблеми емоційної підтримки в шлюбі та її вплив на благополуччя сім'ї стали ще однією темою досліджень. Так, С. Н. Біле та К. Д. Мікелсон методом лінійного моделювання встановили, що ті стосунки, яким властива підтримка партнерами один одного, характеризуються меншою тривожністю, нижчим рівнем депресії та позитивнішим настроєм. Слід зауважити, що жодних гендерних відмінностей дослідження не виявили [3].

Особливо турбують дослідників проблеми батьківства-материнства та зміни патернів сімейних взаємин при вагітності і народженні дітей. З огляду на це С. Канаріо та Б. Фігейредо проаналізували траєкторії змін позитивних та негативних партнерських стосунків з ранньої вагітності до 30 місяців після пологів, враховуючи термін вагітності та стать. На основі результатів проведеного дослідження було розроблено програми профілактики та втручання, спрямовані на зменшення ризику погіршення партнерських стосунків під час вагітності та після пологів, що сприяли б спільному подоланню труднощів, які передують батьківству та виникають уже після народження дитини [4]. Актуальними є праці, в яких розглядаються проблеми подолання стресових ситуацій шлюбними партнерами при народженні первістка [14] та зміни шаблонів подружніх стосунків при народженні другої дитини [24]. Американські психологи констатують часте збільшення рівня насильства в парах після народження дитини, що зумовлює появу дослідницьких проєктів,

спрямованих на виявлення та подолання окресленої проблеми [7]. В контексті дослідження стосунків батьків та дітей, в поле зору науковців найчастіше потрапляють конфлікти між батьками та їх вплив на взаємини з дитиною [16].

Особливо гостро в науковому дискурсі звучать проблеми, пов'язані із депресією. Власне, термін «депресія» входить до п'ятірки найбільш вживаних як на шпальтах «Журналу психології сім'ї», так і на сторінках журналу «Психологія пар і сім'ї: дослідження та практика». Різним аспектам її проявів присвячений цілий випуск видання у 2012 році. Так, аналізуються індивідуальні, сімейні та екологічні чинники, які впливають на настання депресивних розладів у молоді; вивчається вплив подружньої невірності на формування серйозних депресивних розладів та розглядаються варіанти роботи з ними [20]; досліджуються можливості роботи не тільки з материнською, а й з батьківською післяпологовою депресією [5].

Значна кількість публікацій (6 %) присвячена проблемам сімей, члени яких перебувають в місцях позбавлення свободи. В'язні також є батьками, матерями, чоловіками та дружинами, тобто учасниками сімейної взаємодії. Тому автори спеціального випуску журналу «Психологія пар і сім'ї: дослідження та практика» здійснили спробу зробити систематичний аналіз проблем таких сімей, звертаючи особливу увагу на особливості адаптації дітей, батьки яких позбавлені батьківських прав [17].

Оскільки все більша кількість держав офіційно визнає одностатеві шлюби, актуальними в XXI столітті стає вирішення психологічних проблем, з якими стикаються представники таких сімей. А зі зростанням кількості одностатевих сімейних пар, що виховують дітей, дискримінаційне ставлення до дітей одностатевих батьків викликає в фахівців з психічного здоров'я все більше занепокоєння. З огляду на це, можемо виокремити напрям досліджень психології сімей, створених сексуальними меншинами. Так, дослідники з Нью-Йорка Л. Труб, Е. Кінлан, Т. Д. Старкс та Л. Розенталь займаються розробкою проблем дискримінаційного ставлення до дітей, які виховуються у сім'ях, де батьки однієї статі. У результаті проведення онлайн-опитування 209 американських одностатевих сімей вони доходять висновку про негативний вплив соціальних настроїв на поведінку, пов'язану з батьківством та психічним і фізичним здоров'я дітей та окреслюють вектори оптимізації сімейної взаємодії за таких обставин [23]. Крім того, вчені звернули увагу на те, що лесбіянки та геї значно рідше стають батьками, ніж індивіди традиційної орієнтації, і припустили, що на це впливають саме психологічні чинники. Шляхом опитування бездітних лесбіянок та геїв США

у віці від 18 до 44 років (загалом – 1098 осіб) встановили, що основними перешкодами для старших осіб все ж є фінансова неспроможність вда-тися до використання сучасних репродуктивних технологій. Водночас, молодь налаштована оптимістичніше і готова поряд із народженням власних дітей займатися усиновленням [15]. В останні кілька десяти-літь більш ніж у сорока країнах світу офіційно дозволені одностатеві шлюби, тому вчені роблять спроби аналізу, яким чином формалізація одностатевих стосунків впливає на зобов'язання в шлюбі і соціальну підтримку партнерів. Проведені дослідження показали, що юридична формалізація приводить до зменшення нестабільності, зростання задоволеності стосунками та тривалості у часі. Крім того, вчені встановили, що одностатеві партнери, взаємини яких офіційно оформлені, більше відчують соціальну підтримку [26]

Ще одна тема, піднята американськими дослідниками – це сім'я і роз-лади харчування. На початку XXI століття ожиріння та нервова ано-рексія поширюється шаленими темпами і роль сім'ї в боротьбі, зокрема, з підлітковою анорексією [9; 10], звучить все гостріше. Дослідники [10] вивчають використання сімейної терапії у лікуванні підлітків з нер-вовою анорексією [10], вплив сімейного контролю за вживанням їжі на збільшення приросту ваги та на покращення загальних показни-ків хворих на анорексію [9] та шукають можливості залучення сім'ї в боротьбі з ожирінням [12].

Проведений аналіз «Журналу психології сім'ї» («Journal of Family Psychology») дозволив встановити ті важливі соціальні проблеми, які доводиться вирішувати сучасним сім'ям. Найбільш цитованими є статті, присвячені традиційним уже проблемам ризику розлучень, задоволе-ністю подружніми і сімейними стосунками та вихованню дітей. Однак новим для XXI століття напрямом досліджень, які цікавлять сучасних фахівців, є різні аспекти функціонування сімей мігрантів, проблеми ризиків та стійкості прийомних сімей та стосунки у парах і сім'ях, створених представниками різних рас, етносів чи нетрадиційної сек-суальної орієнтації.

Аналіз статистики, розміщеної на сайті видання, дозволяє ствер-джувати, що найчастіше завантажуваними є статті, які так чи інакше торкаються розлучень. Психологи вивчають довгостроковий вплив розлучення на стосунки між батьками та дитиною і шукають способи їх корекції, роблять спроби виявити чинники ризику на початку шлюб-них стосунків, які в підсумку можуть призвести до розлучення [21].

У цілій низці праць здійснено аналіз впливу на міцність взає-мин участі шлюбних партнерів у програмах підготовки до стосунків та запобіганню розлучень, організованих соціальними та релігійними

організаціями [13]. Результати досліджень дають уявлення про причини розірвання шлюбу: найчастіше – це брак зобов'язань, невірність та конфліктність партнера, насильство в сім'ї та зловживання психоактивними речовинами; що характерно, більшість учасників опитування звинувачували своїх партнерів, а не себе у розірванні шлюбу. В підсумку це дозволило скоригувати зміст дошлюбної освіти і зрозуміти, які теми потребують детальнішого пропрацювання [19].

Чималу кількість публікацій зроблено в рамках дослідницьких проєктів. З активними дослідницькими проєктами, в межах яких розробляються найбільш актуальні на кінець 2017 – початок 2018 рр. проблеми психології сім'ї, можна ознайомитися на сайті Товариства психології пар та сім'ї. В Бостоні (США) та в Більбао (Іспанія), дослідницька група під керівництвом професора Гонсало Бачигалупе працює над проблемами охорони здоров'я в сім'ї, вивчає вплив нових технологій на сім'ю, досліджує взаємозв'язок стосунків у сім'ї та міграційних процесів, аналізує феномен так званих транснаціональних сімей [2]. Під керівництвом професора Аннмарі Кано в Університеті Вейна (Детройт, США) вивчається, серед іншого, вплив якості стосунків в сім'ї на перебіг хронічних захворювань та досліджуються можливості використання тварин при роботі з проблемними підлітками [18].

В рамках Міжнародної програми профілактики ожиріння Барбара Х. Фізес з Центру сімейної стійкості, що створений в Університеті штату Іллінойс, координує дослідження сімейних чинників, що сприяють здоров'ю і благополуччю у дітей та вивчається роль сім'ї в профілактиці ожиріння. Психологи з США, спільно з канадськими вченими, проводять клінічні дослідження хворих депресією та біполярним розладом. Варто згадати роботи М. Фрістад – дитячого психолога Медичного центру державного університету штату Огайо, яка займається вивченням розладів настрою в дітей. Вона розробила програму терапії для сімей та дітей, яка була випробувана на дітях віком від 7 до 18 років з біполярним та депресивними розладами [6]. Розробкою, тестуванням та впровадженням ефективних методів психотерапії, спрямованих на зменшення насильства в сім'ї, займається доцент кафедри психології Університету штату Айова Е. Лоуренс. Вона проводить як фундаментальні, так і прикладні дослідження з окремими особами, парами та сім'ями [27].

Висновки. Аналіз видань «Психологія пар і сім'ї: дослідження та практика», «Журнал психології сім'ї» та «Сімейний процес», які видаються в США та вважаються одними з найбільш авторитетних в галузі, дозволив дійти висновку, що найбільш актуальною проблематикою сучасного наукового дискурсу в галузі психології сім'ї є різні аспекти подружніх стосунків: їх стійкість, причини подружньої

невірності та шляхи запобігання розлученням, подружні конфлікти та зміна патернів стосунків у шлюбі при народженні дітей тощо. Окремою темою видань стали дитячо-батьківські стосунки, в тому числі в неповних сім'ях; сімейні взаємини та депресія; сім'я і ВІЛ. При чому статті, в яких фахівці торкаються проблем розлучень, задоволеності подружніми та сімейними стосунками, виховання дітей стали найбільш цитованими станом на кінець 2017 року, що дозволило визначити ті важливі соціальні проблеми, які доводиться вирішувати сучасним сім'ям.

Новими для ХХІ століття напрямками досліджень, якими зацікавляться сучасні фахівців, стали проблеми одностатевих сімей, сімей, члени яких перебувають в місцях позбавлення волі. Сплеск міграційних процесів зумовив потребу дослідження різних аспектів функціонування сімей мігрантів, зокрема, пошук взаємозв'язків стосунків у сім'ї та міграційних процесів, аналіз феномену так званих транснаціональних сімей та вивчення стосунків у парах та сім'ях, створених представниками різних рас і етносів. Фахівці також шукають способи сімейного втручання при розладах харчування, які призводять до ожиріння та анорексії. В умовах охоплення практично всіх сфер людського життя новими технологіями актуальним стає вивчення їх впливу на сім'ю.

Перспективним в подальшому, на наш погляд, може бути аналіз сучасного вітчизняного наукового дискурсу, який дозволить визначити вектори вирішення актуальних проблемах сучасної української сім'ї.

References

1. Atkins D. C. Understanding infidelity: Correlates in a national random sample / D. C. Atkins, D. H. Baucom, N. S. Jacobson // *Journal of Family Psychology*. – 2001. – № 15 (4). – P. 735–749.
2. Bacigalupe G. Emerging Technologies and Family Communication: The Case of International Students / G. Bacigalupe, I. Br uninger // *Contemporary Family Therapy*. – 2017. – № 39 (4). – P. 289–300.
3. Biehle S. Provision and receipt of emotional spousal support: The impact of visibility on well-being / S. Biehle, K. Mickelson // *Couple and Family Psychology*. – 2012. – № 1 (3). – P. 244–251.
4. Canário C. Partner relationship from early pregnancy to 30 months postpartum: Gender and parity effects / C. Canário, B. Figueiredo // *Couple and Family Psychology*. – 2016. – № 5 (4). – P. 226–239.
5. Fisher S. D. Longitudinal contribution of maternal and paternal depression to toddler behaviors: Interparental conflict and later depression as mediators / S. D. Fisher // *Couple and Family Psychology*. – 2015. – № 4 (2). – P. 61–73.
6. Goldstein B. The International Society for Bipolar Disorders Task Force report on pediatric bipolar disorder / B. Goldstein, B. Birmaher, M. Fristad and other // *Bipolar Disorders*. – 2017. – P. 1–20.

7. Gou L. Relationship dissatisfaction as a mediator for the link between attachment insecurity and psychological aggression over the transition to parenthood / L. Gou, E. Woodin // *Couple and Family Psychology*. – 2017. – № 6 (1). – P. 1–17.

8. Heintzelman A. Recovery from infidelity: Differentiation of self, trauma, forgiveness, and posttraumatic growth among couples in continuing relationships / A. Heintzelman, Kitzmann and other // *Couple and Family Psychology*. – 2014. – № 3 (1). – P. 13–29.

9. Herscovici C. R. An Exploratory Evaluation of the Family Meal Intervention for Adolescent Anorexia Nervosa / C. R. Herscovici, I. Kovalskys, L. Orellana // *Family Process*. – 2017. – Vol. 56. – Iss. 2. – P. 364–375.

10. Jewell T. Family Therapy for Child and Adolescent Eating Disorders: A Critical Review / T. Jewell and other // *Family Process*. – 2016. – Vol. 55. – Iss. 3. – P. 577–594.

11. Kamp Dush C. M. Commitment across the transition to parenthood among married and cohabiting couples / C. M. Kamp Dush and other // *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. – 2014. – № 3 (2). – P. 126–136.

12. Kitzmann K. M. Family-based interventions for pediatric obesity: Methodological and conceptual challenges from family psychology / K. M. Kitzmann, B. M. Beech // *Couple and Family Psychology*. – 2011. – № 1. – P. 45–62.

13. Markman H. J. A randomized clinical trial of the effectiveness of premarital intervention: Moderators of divorce outcomes / H. J. Markman // *Journal of Family Psychology*. – 2013. – № 27 (1). – P. 165–172.

14. Ripley J. S. Perceived partner humility predicts subjective stress during transition to parenthood / J. S. Ripley and other // *Couple and Family Psychology*. – 2016. – № 5 (3). – P. 157–167.

15. Riskind R. G. Childless lesbian and gay adults' self-efficacy about achieving parenthood / R. G. Riskind, C. J. Patterson, B. A. Nosek // *Couple and Family Psychology*. – 2013. – № 2 (3). – P. 222–235.

16. Rowen J. Examining parental denigration behaviors of co-parents as reported by young adults and their association with parent–child closeness / J. Rowen, R. Emery // *Couple and Family Psychology: Research and Practice*. – 2014. – № 3 (3). – P. 165–177.

17. Sexton T. L. Incarceration as a family affair: Thinking beyond the individual / T. L. Sexton // *Couple and Family Psychology*. – 2016. – № 5 (2). – P. 61–64.

18. Seivert N. P. Animal assisted therapy for incarcerated youth: A randomized controlled trial / N. P. Seivert and other // *Applied Developmental Science*. – 2016. – P. 1–15.

19. Scott S. B. Reasons for divorce and recollections of premarital intervention: Implications for improving relationship education / S. B. Scott and other // *Couple and Family Psychology*. – 2013. – № 2 (2). – P. 131–145.

20. Snyder D. Treating infidelity and comorbid depression: A case study involving military deployment / D. Snyder, C. Balderrama-Durbin, C. L. Fissette // *Couple and Family Psychology*. – 2012. – № 1 (3). – P. 213–225.

21. Tein J. – Y. Development of a brief parent-report risk index for children following parental divorce / J. – Y. Tein and other // *Journal of Family Psychology*. – 2013. – № 27 (6). – P. 925–936.

22. Thoburn J. W., Sexton T. L. Family psychology: theory, research, and practice / J. W. Thoburn, T. L. Sexton. – Praeger, 2016. – 260 p.

23. Trub L. Discrimination, Internalized Homonegativity, and Attitudes Toward Children of Same-Sex Parents: Can Secure Attachment Buffer Against Stigma Internalization? / L. Trub and other // *Family Process*. – Vol. 56, Iss. 3. – 2017. – P. 701–715.

24. Volling B. L. Patterns of marital relationship change across the transition from one child to two / B. L. Volling and other // *Couple and Family Psychology*. – 2015. – № 4 (3). – P. 177–197.

25. Wonneberger A. Zur Geschichte der Familienwissenschaft Family Science in den USA / A. Wonneberger // *Familienwissenschaft. Grundlagen und Überblick*. – Springer Fachmedien Wiesbaden GmbH, 2018. – S. 17–41.

26. Whittton S. W. Legal and social ceremonies to formalize same-sex relationships: Associations with commitment, social support, and relationship outcomes / S. W. Whittton, A. D. Kuryluk, A. M. Khaddouma // *Couple and Family Psychology*. – № 4 (3). – P. 161–176.

27. Zarling A. A randomized controlled trial of acceptance and commitment therapy for aggressive behavior / A. Zarling, E. Lawrence, J. Marchman // *Journal of consulting and clinical psychology*. – 2015. – 83 (1). – P. 199–212.

A b s t r a c t

Posvistak O. A.,
PhD (Candidate of Historical Sciences),
Associate Professor (docent)

PROBLEMS OF FAMILY PSYCHOLOGY IN THE USA SCIENTIFIC DISCOURSE OF THE XXI CENTURY

In the article, based on the analysis of scientific sources, it was found that the most active psychological studies of family problems are conducted in the United States. It was explained that, firstly, this is caused by the most ancient historical tradition of psychological work with the family, and secondly, to the most favorable socio-economic conditions.

The basic directions of family problems psychological research in the XXI century are determined through the analysis of scientific periodicals in the field of family psychology. Particularly, they are the *Couple and Family Psychology: Research and Practice*, *Family Psychology*, *Family Process* academic journals. Studying the issues of the research projects placed on the Society for Couple and Family Psychology website identifies that directions as well. It is found that researchers were most interested in various aspects of marital relations: building harmonious relationships and preventing divorces, working with family members who were victims of violence and suffered from marital infidelity, etc.; parent-child relations, including in single-parent families; family relationships and depression; family and HIV; problems of same-sex families and gender identity; the problems of

families whose members are in places of deprivation of liberty; family and nutritional disorders (mainly obesity and anorexia).

It turns out that contemporary American researchers are also faced with family health problems, impact of new technologies on family, correlation between family relationships and migration processes, and the phenomenon of so-called transnational families.

Отримано – 31 жовтня 2017 Рецензовано – 10 листопада 2017 Прийнято – 13 листопада 2017

Received – October 31, 2017 Revision – November 10, 2017 Accepted – November 13, 2017